

ZPRAVODAJ   2016

SEVERSKÉ SPOLEČNOSTI

ZPRAVODAJ SEVERSKÉ SPOLEČNOSTI 1/2016

*Stránky Severské společnosti včetně elektronické verze tohoto Zpravodaje naleznete na internetové adrese **www.severskaspolecnost.cz***

redakční uzávěrka: 30. 11. 2016

schváleno k vydání: 9. 12. 2016 vedením Severské společnosti

vychází: prosinec 2016

redakce: Petra Kašpárková, p.kasparkova@gmail.com

tisk a distribuce: Česká pošta, a. s., Postservis České Budějovice

obálka: Lucas Hervé, Pixabay.com

Příspěvky do Zpravodaje zasílejte na e-mailovou adresu: **p.kasparkova@gmail.com**.

Datum uzávěrky následujícího čísla zatím nebylo stanoveno.

Vážení přátelé,

dostává se vám do rukou Zpravodaj Severské společnosti za rok 2016. V letošním roce se ne vždy setkaly všechny naše akce s takovou účastí, jakou bychom si přáli a přednášející si ji zasloužili, neboť vesměs přijmou pozvání bez nároku na honorář.

Nesmírně si vážím trvalého zájmu a věrnosti členů společnosti, zejména v době internetu, kdy je možné veškeré informace získat z tepla domova, a kteří uhrazením členského příspěvku umožňují konání akcí. Potěšující je také zájem mladých lidí o členství.

Od roku 2016 je společnost zapsána v Obchodním rejstříku pod názvem Severská společnost, z. s. /zapsaný spolek/. Spolkovou činnost nejlépe vystihují naše nejvíce navštěvované akce švédské sekce, a to oslava svátku „Midsommar“ a „Svaté Lucie“. Tyto akce se dostávají do podvědomí i návštěvníkům, kteří se jich zúčastní poprvé a následně projeví zájem o členství. Za jejich přípravu a průběh velice děkuji paní Janě Holé.

Rovněž tak je třeba poděkovat paní Evě Novákové za nelehkou práci s nácvikem zpěvu a průvodu studentů švédštiny, kteří se každoročně v předvánočním čase oslavy svátku světla účastní. A také za její výborný glögg.

Oblíbená jsou i setkání s velvyslanci nebo zástupci velvyslanectví severských zemí, ke kterým v poslední době přistoupily Pobaltské země. Organizací akcí, s těmito pro nás „novými“ zeměmi, se ujala paní Lidmila Němcová, která velice úspěšně organizuje akce islandské sekce.

Stejně jako v minulých letech nelze jinak, než poděkovat lektorce kurzu švédštiny paní Ireně Karlsson za obětavou činnost a panu Pavlu Dobrovskému za organizaci tohoto kurzu, kterou vykonávají zdarma. Bez nich by kurz, o jehož úspěšnosti svědčí i neustále rostoucí počet zájemců, nemohl existovat. Příspěvky účastníků kurzu na činnost švédské sekce umožňují pořádat například velice oblíbené zmíněné akce.

Na závěr ještě osobní poděkování za nezištnou práci členům výboru a nové redaktorce Zpravodaje paní Petře Kašpárkové, která se ujala i rozesílání pozvánek. Panu Václavovi Fenclovi, vedoucímu pobočky v Brně přeji jako vždy více členů a hodně zdraví paní Věře Konrádové, aby ještě nějakou dobu vytrvala v práci pro další činnost této pobočky.

Přeji vám i vašim blízkým do nového roku hodně zdraví, štěstí a spokojenosti. A těším se na setkání i spolupráci na našich akcích.

Marta Janíková, předsedkyně Severské společnosti

Severské a baltské státy slavily své národní svátky

Stalo se již dobrou tradicí, že severské a Pobaltské země slaví své národní svátky společně. Letos setkání připadlo na 16. 6. 2016, kdy se sešli představitelé zemí i významné osobnosti k tomuto již tradičnímu setkání.

Děje se tak právě v létě, kdy je pěkné počasí a tak všichni zúčastnění prožívají příjemné odpoledne v společnosti velvyslanců a velvyslankyň uvedených zemí, a rovněž některých členů české reprezentace. Krátký projev pronesl ministr zahraničí pan Zaorálek, zúčastnil se i bývalý ministr Cyril

Svoboda, jenž v minulosti dlouhá léta působil jako Severské společnosti, kterou úspěšně zastupoval, a mnozí další.

V přízemí nové radnice v Praze 2 na volném prostranství se třepotají vlajky všech osmi zmíněných států: Dánska, Estonska, Finska, Islandu, Lotyšska, Litvy, Norska a Švédska. Po úvodních pozdravech již začíná volná zábava, v níž návštěvníci mohou prodiskutovat vše potřebné, co je trápí i naopak, co jim činí radost jako např. nový překlad knihy, uspořádání zajímavého koncertu i projednání obchodních kontraktů. Ochutnávka severských a baltských specialit dotváří přátelskou atmosféru tohoto společného setkání dne 16. 6. 2016 při příležitosti společné oslavy Severských a Baltských národních svátků.

Hana Kučerová, vedoucí finské sekce

Pod ochranou švédských gripenů

Plukovník Martin Nezbeda, Foto: Jiří Bartoň

O nadzvukových letounech JAS-39 Gripen švédské výroby, které jsou již více než jedenáct let součástí výzbroje české armády, přednášel počátkem listopadu pro Severskou společnost jeden z nejpovolanějších odborníků, pan plukovník Martin Nezbeda, zástupce velitele 21. letecké základny v Čáslavi. Dozvěděli jsme se nejen technické detaily o obsluze gripenů a výcviku pilotů, ale především o jejich nasazení na ochranu vzdušného prostoru Baltských zemí a Islandu v rámci mise NATO.

Plukovník Nezbeda, 48, létal na gripenech již od roku 2005 a v současné době je též instruktorem, inspektorem a zalétávacím pilotem pro tyto letouny. Jako operační pilot gripenů působil na misi Armády České republiky v Pobaltí v roce 2009 a v letech 2014 a 2015 byl též velitelem Úkolového uskupení AČR na Islandu. Je držitelem řady vyznamenání za služby v armádě, včetně záslužného kříže ministra obrany 3. stupně i medaile ministra obrany za službu v zahraničí 2. stupně.

Stíhačky JAS-39 Gripen byly podle jeho slov pro naši armádu dobrá volba. Jedná se o supermoderní letouny, které splňují všechny technické parametry a požadavky NATO. Jejich provoz, především start a přistávání, sice řídí automat, přesto se samozřejmě bez obsluhy zkušeného pilota neobejdou. Poradí

si i s nepřízní počasí, jako jsou extrémní mrazy i horko. Na Islandu byla proto největším problémem seismická aktivita, sopečný popel v ovzduší by totiž mohl citlivé stroje poškodit.

Bájný gryf na obloze

Na první pohled asi málokoho napadne, že název těchto bojových letounů je ve skutečnosti velmi poetický. Znamená bájného tvora jménem gryf (švédsky grip, v určitém tvaru gripen), jehož mytologický původ sahá přinejmenším do třetího tisíciletí př. n. l. Gryf, obvykle zobrazovaný se lvím trupem, zadními nohama i ocasem a s orlí hlavou, krkem, křídly a pařáty, býval ochráncem zlatých pokladů a dolů v oblasti Střední Asie. Původně starověké skytské božstvo bylo pak přejato středověkou mytologií a heraldikou.

Foto: Jiří Bartoň

Pohled do historie gripenů v ČR

České Ministerstvo obrany uvažovalo nejprve o koupi letounů, které by nahradily dosluhující stíhačky MiG-21 sovětské výroby. V roce 2001 ve výběrovém řízení na dodavatele nových víceúčelových taktických nadzvukových letadel zvítězilo konsorcium BAE Systems-Saab s nabídkou 24 letounů Jas-39 Gripen za více než 69 miliard korun. Smlouvu pak v dubnu 2002 schválila sociálně demokratická vláda Miloše Zemana, ale Senát nakonec nákup stíhaček zamítl a Poslanecká sněmovna jeho veto nepřehlasovala. V té době se také objevilo podezření, že zakázku provází rozsáhlá korupce, a celý případ vyšetřovaly orgány činné v trestním řízení. Nicméně, česká police případ roku 2003 odložila. Nakonec vláda v dubnu 2004 schválila smlouvu o desetiletém pronájmu 14 švédských stíhaček Jas-39 Gripen za zhruba 20 miliard. Další miliardu pak stála výzbroj.

Pořízení letounů ale opět provázely kontroverze a podezření z korupce. V únoru 2007 švédská veřejnoprávní televize odvysílala sérii pořadů o korupci spojené s jednáním o prodeji i o následném pronájmu letounů. Celý případ začalo vyšetřovat švédské státní zastupitelství a vyšetřování obnovila i česká policie a obdobné instituce ve Švýcarsku, Velké Británii a Rakousku. Pražské vrchní státní zastupitelství nakonec případ předloni definitivně odložilo, jelikož nebyly zjištěny skutečnosti opravňující zahájit stíhání konkrétní osoby.

Prvních šest gripenů dorazilo do České republiky v dubnu 2005 a do konce srpna téhož roku dodali Švédové i zbylých osm strojů. Přes počáteční technické obtíže gripeny úspěšně nahradily zastaralé „migy“. Armádní piloti si mohli důkladně otestovat schopnosti gripenů nejenom nad Českou republikou, ale také při hlídkování ve vzdušném prostoru pobaltských států a Islandu. Na jaře roku 2014 podepsali zástupci České republiky a Švédska dohodu o prodloužení pronájmu gripenů do roku 2027 s opcí na další dva roky. Česká republika má za pronájem ročně platit 1,7 miliardy Kč.

Aktuální mise

Koncem září letošního roku odletělo z čáslavské základny pět stíhacích letounů JAS-39 Gripen na Island. Český tým zde působil na letecké základně Keflavík. Při své třetí misi NATO v tomto vzdušném prostoru byly stíhačky navíc poprvé vyzbrojeny novým typem raket. Kromě raket pro ničení vzdušných cílů krátkého dosahu měly i rakety středního dosahu. Vzdušný prostor ostrova stíhací piloti chránili do poloviny listopadu. Do akce na Islandu byly nasazené čtyři stroje, pátý gripen sloužil jako záložní, a dohromady se do ní zapojilo 66 českých vojáků. Většina z nich na předchozích misích na Islandu ještě nebyla.

Celkově šlo již o páté nasazení letounů JAS-39 Gripen k ochraně vzdušného prostoru členských států NATO v rámci Integrovaného systému protivzdušné a protiraketové obrany Aliance. Na Islandu, který nemá vlastní armádu, působily české stíhačky také loni a předloni. V letech 2009 a 2012 chránily vzdušný prostor pobaltských států. Mimoto se gripeny každoročně podílejí na mezinárodních cvičeních, například Lion Effort, NEW FIP nebo Ramstein Guard NATO. Za nejdůležitější cvičení považuje velitel jednotky gripenů na Islandu, podplukovník Jaroslav Tomaňa, cvičení NATO Tiger Meet.

Za jedenáct let v české armádě nalétaly gripeny více než 21 300 letových hodin. V nejbližší budoucnosti čeká všechny stroje modernizace. Do roku 2018 by měly být vybaveny tak, aby byly schopny zasahovat také proti pozemním cílům.

*Jana Holá (s využitím materiálů ČTK),
vedoucí švédské sekce*

Moře a Rudolf Krautschneider

První akcí islandské sekce v roce 2016 byla beseda se známým mořeplavcem Rudolfem Krautschneiderem.

Rudolf Krautschneider alias Ruda Sailor je svérázná osobnost, nejen proto, že se už padesát let plaví na malých plachetnicích po světových mořích, a to – jak zdůrazňuje – za své peníze. Svou zálibu v mořeplavbě zdůvodňuje tím, že moře považuje za nejzdravější část světa.

Za oněch uplynulých padesát let zbrázdil na svých plachetních lodích všechny světové oceány od Arktidy po Antarktidu, obeplul Zemi od východu na západ, na každé plavbě strávil vždy několik let a zažil bezpočet zajímavých i nebezpečných situací. Většinu lodí si Ruda staví sám nebo za pomoci dobrých přátel – postavil jich už asi deset a nejraději z nich má Polárku, i když slavná je i

Rudolf Krauschneider s vedoucí islandské sekce doc. Lidmilou Němcovou,
Foto: Jiří Bartoň

jeho Victoria. Plavbu na voru se mu zatím nepodařilo uskutečnit, prý kvůli byrokracii (portugalských) úřadů.

Ruda má také velmi silné vazby na Polsko. Má zde řadu přátel, s nimiž se seznámil díky tomu, že země je velmocí v námořním jachtingu. Polsko se tak stalo jeho druhým domovem a na většinu svých cest vyplouvá z polských přístavů přes Balt.

Občanský povoláním je Ruda dřevorubec a svůj čas dělí mezi les a moře zhruba napůl. Podle jeho slov je mezi oběma prostředími určitá podoba – vlnění, šumění, vůně...

O svých plavbách vydal řadu knížek, natočil několik filmů, jsou o něm televizní pořady, přednášel o svých cestách zahraničí a uskutečnil řadu besed. A protože se tentokrát sešel s přáteli Islandu, byla beseda zaměřena na tuto zemi.

Na Islandu byl pětkrát, vždy ho celý obeplul a má ho rád, jeho divokou přírodu i lidi, kteří v ní žijí – zejména ženy, jak přiznává. A naopak prý Islandané mají rádi Čechy, v mnoha domácnostech najdete Čapkovy knížky - samozřejmě v islandštině. Ale snad více než hlavní ostrov mu učarovaly malé okolní ostrůvky, především Hrísey. V poslední době mu však vadí, že Island opět povolil lov velryb, a proto na něj poněkud zanevřel. Ze svých cest po světě se Ruda rád vrací domů, přičemž za svůj opravdový domov považuje Znojmo, kde prožil krásné dětství. A protože, jak říká, člověk by neměl žít jen pro sebe, začal se starat o děti z dětských domovů. Věnuje jim svůj volný čas, bere je i na moře a snaží se v nich vzbudit zájem pro mořeplavbu.

Hana Petrová

Litva – země jezer a jantaru

Litva je nejjižnější a největší z trojice pobaltských států. Někdejší součást Sovětského svazu, který Litvu okupoval v letech 1940–1991 (s výjimkou nacistické okupace v letech 1941–44), se mění ze dne na den a sovětské relikty tak rychle mizí. Proto je Litva přívětivou, poklidnou zemí, která v sobě má kousek východu, středu i severu Evropy. Kromě historických měst jsou pro rovinatou Litvu typické zalesněné oblasti plné jezer i písčité pobřeží s rybářskými vesnicemi a nalezišti jantaru.

Josef Miškovský, Foto: Jiří Bartoň

Také proto se ve čtvrtek 3. března 2016 v přednáškových prostorách ČSVTS v centru Prahy konala přednáška s povídáním o Litvě, již za Severskou společnost pořádala paní Lidmila Němcová, která je vedoucí její islandské sekce. Litvu přišel představit pan Josef Miškovský, autor dizertační práce o regionální identitě pobaltských států a průvodce na zájezdech do Litvy. Přednášku navštívilo asi 40 lidí, vesměs členů Severské společnosti. Akce navazovala na předchozí obdobně koncipované přednášky o Estonsku (2014) a Lotyšsku (2015) a opět proběhla v „rodinném“ duchu. Po skončení

Litevský velvyslanec Edvilas Raudonikis, Foto: Jiří Bartoň

přednášky měli účastníci možnost ochutnat tradiční litevský moučník zvaný šakotis. Těsto na něj se vyrábí z vajec, mouky a cukru. Moučník má tvar stromu s větvemi (šakotis lze volně přeložit jako "větvovec") a v Litvě se připravuje zejména při slavnostních příležitostech (svatby, narozeniny, Vánoce apod.). Účastníkům byly k dispozici také propagační materiály o Litvě i některých jejích městech a regionech, které dodalo Velvyslanectví Litevské republiky v Praze.

Přátelskou atmosféru dotvářela a autenticitu a kvalitu akce zvýšila i přítomnost současného velvyslance Litevské republiky v Praze, J. E. pana Edvilase Raudonikise, který díky svému někdejšímu studiu na Univerzitě Karlově také ovládá výborně češtinu. Informace přednášejícího doplnilo několik lidí z publika také svými dotazy, případně zkušenostmi z cestování po Litvě. O čem se posluchači tentokrát dozvěděli?

Litevci jsou spolu s Lotyšy jedinými dvěma v současnosti existujícími baltskými etniky.

Litevština jako jeden ze dvou živých baltských jazyků

má řadu archaických gramatických forem a podle lingvistů je jedním z nejstarších indoevropských jazyků (pravděpodobně se dokonce nejvíce podobá někdejšímu společnému indoevropskému „prajazyku“). Baltské jazyky přitom mají jen vzdálené podobnosti s jinými jazykovými skupinami – v případě litevštiny tak najdeme jistou vzdálenou příbuznost s jazyky slovanskými (polština, ruština, ale i čeština), případně germánskými, ale bez studia litevštiny tomuto jazyku porozumět nelze.

Baltské kmeny, které jsou považovány za předky současných Litevců (i Lotyšů), osídlily oblast východního břehu Baltského moře před několika tisíci lety a jsou tak jedněmi z nejstarších obyvatel Evropy. Litevci dlouho vyznávali předkřesťanské kulty, první kontakty s křesťanstvím se datují až přibližně do 11. – 12. století a skutečně šířit se do Litvy začalo křesťanství až po roce 1385, kdy tehdejší litevský velkokníže Jogaila (Jagiello) uzavřel spojení s Polskem. Mimochodem, Litevské velkoknížectví bylo v té době jedním z největších států Evropy, sahalo svého času od Baltského k Černému moři a zaujímalo tak území dnešní Litvy, Běloruska, velké části Ukrajiny a menších částí Ruska a Polska. Současná Litva má k Polsku stále velmi blízko, např. mezi lidmi výrazně převažuje římskokatolické vyznání, velmi intenzivní je vzájemná kulturní, obchodní i turistická výměna a také v oblasti zahraniční politiky jsou Litva a Polsko v posledních 20 letech silnými spojenci.

Litva je rovinatým státem. Přestože se východní, vnitrozemská část země nazývá Aukštaitija (tedy doslova „Vysočina“), dosahuje nejvyšší vrchol Litvy zvaný Aukštojas nadmořské výšky pouhých 294 metrů. Kuriózní je, že dlouho byl za nejvyšší bod Litvy považovaný nedaleký pahorek Juozapinė. To, že je o více než 1 metr nižší než Aukštojas, bylo zjištěno až geodetickým měřením v roce 2004. Když už jsme u geodetických zajímavostí, pak nelze nezmínit, že právě v Litvě (konkrétně asi 20 km severně od Vilniusu) se nachází geografický střed Evropy, jak v roce 1991 spočítali pracovníci Francouzského geografického ústavu. Výpočet pracuje s matematickou konstrukcí těžiště plochy, tedy s těžištěm území Evropy. V místě geografického středu Evropy se nachází rozsáhlý památník s infocentrem a přilehlým golfovým hřištěm.

Josef Miškovský, Foto: Jiří Bartoň

Zmíněná oblast Aukštaitija je jedním z hlavních kulturních regionů země. Typické jsou pro ni rozsáhlé jezerní plošiny, které se přes Litvu táhnou od polských Mazurských jezer až po východní Lotyšsko a severozápadní cíp Běloruska. Jezera jsou zde povětšinou schována v lesích, z nichž vyčnívají nenápadné pahorky, které jsou obvykle pozůstatky ledovcových morén z poslední doby ledové, během níž Litvu pokrýval kontinentální ledovec. Ten do Litvy přivlekl také řadu bludných balvanů. Jihovýchodní

část Litvy se nazývá Dzūkija, je oblastí hlubokých lesů a rozsáhlých rašelinišť a kulturně vykazuje společné rysy se západním Běloruskem, které bylo během předchozích staletí součástí Litvy. Západní, nejrovinatější část země se nazývá Žemaitija a je pro ni typické menší (ale z našeho pohledu stále docela velké) množství lesů i jezer a intenzivnější zemědělství.

Hlavním městem Litvy je Vilnius (česky hlavně dříve nazývaný podle polského vzoru také Vilno). Nachází se hluboko ve vnitrozemí, a přestože byl hlavním městem Litvy již v pozdním středověku, dochovaly se z této doby jen nepočetné architektonické památky. Vilnius je tak především městem baroka a klasicismu, přičemž zejména krásy tamějších barokních kostelů by neměly ujít žádnému návštěvníkovi. Vilnius se v průběhu staletí formoval jako jedinečné multikulturní město. Dodnes zde žijí početné skupiny Litevců, Poláků, Rusů či Bělorusů, dějiny města ale ovlivnili také Němci, Tataři, Karaimové nebo Židé, kteří však byli prakticky vyhlazeni během 2. světové války. Ve snaze o utužování národnostního uvědomění a identity se ve Vilniusu a jeho okolí obnovují starodávné památky připomínající právě pozdní středověk a Litevské velkoknížectví. Zatímco ostrovní hrad Trakai, který byl po určitou dobu rovněž sídlem litevských velkoknížat, byl obnoven na původních dochovaných ruinách ještě během sovětské okupace Litvy, tzv. Dolní zámek v centru Vilniusu se dočkal obnovy až v roce 2009. Jedná se přitom o kontroverzní stavbu, protože v těsném sousedství někdejšího zámku vyrostla v průběhu staletí mohutná klasicistní katedrála, již se současná replika Dolního zámku téměř dotýká, čímž došlo k výrazné proměně panoramatu středu města a podle mnohých i k jeho urbanistickému narušení.

Druhé největší litevské město Kaunas je ve srovnání s Vilniusem mnohem „litevštější“ a nežijí zde tak početné národnostní menšiny. Mezi světovými válkami, kdy byl Vilnius a jeho okolí obsazen Polskem, byl Kaunas krátce hlavním městem Litvy. Dodnes tak panuje mezi oběma městy patřičná rivalita, která je daná i malým velikostním rozdílem mezi nimi (ve Vilniusu žije asi 530 milionů obyvatel, v Kaunasu pak 300 milionů). Třetím největším litevským městem je přístav Klaipėda, který byl až do 1. světové války součástí Východního Pruska. Střed Klaipėdy proto dodnes připomíná například severoněmecká města.

Litva má poměrně krátké mořské pobřeží. Vedle letního přímořského letoviska Palanga a zmíněného přístavu Klaipėda je zde pro návštěvníky zajímavý především poloostrov Kurská kosa. Protože jeho jižní část přiléhající k pevnině patří ke Kaliningradské oblasti (Rusko), dostanete se z Litvy na kosu pouze trajektem právě z Klaipėdy. Na Kurské kose se nacházejí krásné písčné pláže, obchody a galerie

s jantarovými výrobky, na severním cípu poloostrova pak delfinárium s mořským akváriem. Hlavně v létě se ve vesničkách na Kurské kose skoro v každém domě prodávají čerstvé uzené a pečené ryby. Odlesněné části poloostrova jsou pokryty rozsáhlými písčnými přesypy – největší taková oblast zabírá plochu cca 6 krát 2 kilometry a můžete si zde připadat téměř jako na poušti. I proto se Kurské kose někdy přezdívá „Baltská Sahara“.

Josef Miškovský

Vzpomínka na dlouholetého předsedu Islandské sekce v Brně (1948 - 2015)

V loňském roce nás opustil PhDr. Richard Mayer, dlouholetý předseda islandské sekce brněnské pobočky Severské společnosti. Pro náš Zpravodaj na něho vzpomněly paní Lidmila Němcová, vedoucí Islandské sekce, a paní Věra Konrádová.

PhDr. Richard Mayer byl členem Klubu moravských skladatelů a od r. 1991 předsedou islandské sekce brněnské pobočky Severské společnosti Praha. Již od dob svých studií se zabýval Skandinávií, a to hlavně Islandem. Tento ostrov ho inspiroval k napsání několika kompozic.

Za svého působení v brněnské pobočce Severské společnosti připravil pro její členy řadu hudebně-literárních pořadů, na nichž seznamoval brněnskou veřejnost a členy pobočky s kulturou tohoto nordického ostrova.

Z jeho kompozic s islandskou tematikou nejvíce proslula fantazie "Island" premiována v r. 1990 pianistou prof. Milanem Bialasem v USA. Tato skladba spolu s dalšími dvěma opusy "Reykjavík" a "Sága severské noci" zazněla na koncertech moravských skladatelů na festivalu "Forest" v Kroměříži a na vlnách Českého rozhlasu. Skladby v rámci oslav "Roku české hudby" líčící přírodní krásy a historii tohoto ostrova, stejně jako velká koncertní sonáta pro violu a violoncello "Reykjavík" a "Magna missa millenia islandica". Poslední dva roky od r. 2013 vzhledem ke svým zdravotním potížím Dr. Mayer svoje hudebně-literární pořady svěřil českému rozhlasu - stanici Vltava. Na podzim 2015 byla jeho klavírní skladba Island uváděna v Praze brněnským klavíristou prof. Milanem Bialasem na pořadu Severské společnosti a její islandské sekce v Muzeu B. Smetany, ale této akce se už náš předseda islandské sekce nedožil.

Mgr. Věra Konrádová

Vzpomínka na dr. Richarda Mayera

S dr. R. Mayerem jsme se setkávali v Severské společnosti již v devadesátých letech. Jako vedoucí islandské sekce v Brně velice rád spolupracoval s islandskou sekcí v Praze.

Velice jsme obdivovali jeho zájmy pro historii, mezi jiným byl velkým znalcem religionistiky, a dále jeho obrovské encyklopedické znalosti o Islandu. Svou hudební tvorbu obohatil o skladby, ke kterým ho Island přímo inspiroval, a to dokonce mnohem dříve, než tuto zemi navštívil. Jako vedoucí islandské sekce jsem jeho hudbu uváděla v rámci pořadů Severské společnosti v Praze. Přijel jako autor, nikoliv jako interpret, posezení s ním bylo vždy inspirativní, překypoval nápady a plány. Nemohl chybět ani na pražském setkání s islandskou prezidentkou Vigdís Finnbogadóttir, kterou pozval prezident Václav Havel. Později na její přímou objednávku složil hudbu pro slavnostní mši v Reykjavíku.

Před lety jsme dokonce byli přítomni na koncertu ve Zlíně, kde tamní filharmonie uvedla jeho symfonii. Později jsme se zcela náhodně setkali v jednom brněnském chrámu. Poslední koncert z jeho tvorby jsem realizovala se Společností Bedřicha Smetany v Muzeu B. Smetany koncem roku 2015. Profesor Milan Bialas z Brna nám po mnoha letech opět přijel zahrát m.j. Mayerovu klavírní skladbu Island, skladbu interpretačně těžkou, ale vystihující drsnou islandskou přírodu. Dr. R. Mayer byl na tento podvečer zván a těšili jsme se, že se s námi opět podělí o své zážitky. Na mé dopisy neodpovídal, tušila jsem, že asi churaví. Teprve v den koncertu jsem se dozvěděla od pana profesora, že dr. Mayer již zemřel. Jsem přesvědčena, že se na nás z hudebního nebe určitě díval a měl radost. Čest jeho památce.

doc. Ing. Lidmila Němcová, vedoucí islandské sekce v Praze

Zasloužilý předseda Severské společnosti Ing. Jaroslav Tejkal se dožil 95 let

V letošním roce oslavuje významné jubileum pan Ing. Jaroslav Tejkal, který po dlouhá léta působil jako předseda Severské společnosti.

Ing. Jaroslav Tejkal se narodil 1. ledna 1921 ve Vídni, kde žil do svých pěti let - tatínek byl Moravan, maminka Vídeňka. Brzy se rodina přestěhovala na Moravu (Brněnsko). Studoval na gymnasiu v Brně, vysokou školu v Praze, pracoval v oboru sklářského byznysu. Umí výborně německy a anglicky. Po válce se oženil a z manželství se narodila jediná dcera Ilona. Dnes je vdovcem, ale již pradědečkem.

Společenských změn v roce 1989 se Ing. Jaroslav Tejkal dočkal už blízko své sedmdesátky, ale plně využil na mnoha úsecích nových možností. Mj. patřil mezi zakládající členy Severské společnosti. Tehdy byla možnost založit společnost přátel Severu pro všechny občany, kteří se zajímají o

Ing. Josef Tejkal na setkání se členy Severské společnosti. Foto: Jiří Bartoň

jeho historii i současnost. Mezi iniciátory vzniku patřil Mirko Paráček, známý z minulosti jako lehký atlet, který se stal prvním zvoleným předsedou Severské společnosti. Znal se s Ing. Tejkalem z Brna, kde v době studií byli oba zanícenými sportovci (J. Tejkal hrál basketbal). Oslovil proto svého dávného přítele s dotazem, zda by chtěl při vzniku Společnosti spolupracovat. Mezi další tehdejší aktivní členy patřili zejména František Čálek, Pavel Dobrovský, Vítězslav Grepl, Jaroslav Havelka, Ivo Havlů, Klára Kmočová, Věra Konrádová, Daniela Mikulejská, Lidmila Němcová, Cyril Svoboda, Ivo Šádek a další. Po prvních volbách se Ing. Tejkal stal předsedou norské sekce, po úmrtí Mirka Paráčka byl zvolen do funkce předsedy Společnosti Cyril Svoboda. Když se pro náročné vládní funkce předsednictví vzdal, nastoupil na jeho místo Jaroslav Tejkal na poměrně dlouhou dobu několika volebních období. Lze konstatovat, že během jeho vedení Společnost měla početné členstvo z Prahy i z Brna, pořádaly se zájezdy členů do Švédska, Dánska a Norska. Byly to vynikající akce, které

informovaly o nejrůznějších aspektech života v celé Skandinávii. Toto období můžeme označit zlatým věkem Společnosti. V době, kdy se Ing. Tejkal blížil k 90. narozeninám, rozhodl se předat kormidlo mladší generaci.

Pro náš časopis Ing. Jaroslav Tejkal odpověděl na několik otázek, které jsem mu položila:

Odkud pramení Tvůj vztah k severským zemím? *Můj vztah k Severským zemím, a to především k Norsku a Švédsku, je dán několika faktory. Prvním velkým zájmem byla a je filatelie. Byl jsem a stále jsem členem Svazu českých filatelistů, sekce Skandinávie. Druhou láskou je literatura, významné osobnosti jako Sigrid Undsetová, Björnsterne Björnson, Harald Laxness aj. mne hluboce ovlivnily. Z žijících autorů bych chtěl připomenout zásluhy historika a spisovatele Ladislava Řezníčka, Čecha žijícího v Norsku, který pro propagaci kultur obou zemí koná velmi mnoho a dodnes spolupracuje se Severskou společností. Dále je to nádherná neopakovatelná příroda, kterou evokuje v čarovné hudbě Edward Grieg. Nemohu nezpomenout pracovních cest do Skandinávie, kde naším vývozním artiklem bylo technické sklo, pracoval jsem tehdy ve Sklounionu. Obchodní partneři byli korektní, odborně zdatní.*

Co nejvíce oceňuješ na občanech ve Skandinávii? *Mohu hovořit především o minulosti, kdy jsem byl v pracovním procesu a ve funkcích v Severské společnosti. Seveřané jsou pochopitelně jiní než my ve Střední Evropě - uzavřenější, ale upřímní, pohostinní, spolehliví; co slíbí, snaží se splnit. Setkal jsem se po sametové revoluci z titulu předsedy Severské společnosti na slavnostních večerech u prezidenta Václava Havla se švédským a norským králem, když tu byli na státní návštěvě. Vzpomínám, že norský král měl tajemníka, který uměl česky, protože chodil do českých škol. Hovořím-li o setkání s hlavami států, rád připomenu také své dávné setkání s prezidentem T. G. Masarykem, jemuž jsem blahopřál jménem dětí při návštěvě našeho města.*

Jaké byly Tvoje záliby? *Četba, kultura, sport, turistika. Setkal jsem se s mnoha spisovateli i politiky, někteří byli i mými dobrými přáteli. Mezi mnohými bych rád jmenoval spisovatele Arnošta Lustiga a prof. dr. Mojžíru Povolného, předsedu Rady Svobodného Československa. Zamiloval jsem si knížky Jaroslava Seiferta, Vítězslava Nezvala, Františka Kožíka, Karla Čapka, Olgy Scheinpflugové. Vzpomínám i na moje osobní setkání s ministrem Janem Masarykem, s nímž jsem jednal za studenty, zanedlouho poté tragicky zemřel.*

Mojí velkou zálibou byla a je hudba, a to především opera, která obohacuje člověka a přináší nezapomenutelné zážitky. Stále si nesu v sobě dojmy ze Státní opery v Berlíně a ve Vídni. Spolu s manželkou jsme měli předplatné do Národního divadla a pravidelně jsme navštěvovali novoroční představení Libuše. Zamilovali jsme si Prodanou nevěstu i Rusalku. Každým rokem jsme tradičně chodili na výlet do Jabkenic a do Průhonic.

Co přeješ Severské společnosti do budoucnosti? *Co jiného, než aby dále pokračovala v dobré zajímavé činnosti, aby získávala mladé členy a aby členská základna rostla. Všechno záleží na členech. Každému milovníku Severu by mělo stát zato být jejím členem, zúčastňovat se zajímavých akcí, vzájemně se setkávat, obohacovat se.*

Přeji Ti, milý Jaroslave, jménem všech našich členů hodně zdraví a radosti ze života. Děkuji za rozhovor.

Lidmila Němcová, členka výboru Severské společnosti

Feministický Island

Island si v minulém roce připomněl sté výročí, kdy ženy získaly právo hlasovat do místního parlamentu. Při této příležitosti se v zemi po celý rok konaly velké oslavy. Michaly Frank Barnové jsme se proto zeptali, jak tyto oslavy probíhají, zda Islandané rovněž vzpomínají na svou první prezidentku, a jestli se skutečně změnila ostrovní společnost, pokud jde o rovnost mužů a žen.

Byl Island první zemí, kde ženy získaly právo hlasovat do parlamentu?

Ne, v Evropě to bylo nejprve Finsko v roce 1906, pak následovalo v roce 1913 Norsko a v roce 1915 přibýlo také Dánsko, jehož součástí byl v tu dobu také Island. Seveřané prosadili ženské volební právo dříve, než bylo uzákoněno u nás ve střední Evropě.

Od roku 1915 mohly na Islandu volit všechny ženy?

V tom byl právě háček, volit mohly pouze ženy starší 40 let. Byla to určitá forma restrikce, kterou měly být ženy potrestány za své předešlé úspěchy. Islandská asociace žen se v otázce volebního práva angažovala již od roku 1895, úspěch pak slavila v roce 1908, kdy ženy mohly poprvé volit v komunálních volbách. Například v Reykjavíku ženy tehdy získaly čtyři křesla z patnácti. Právě kvůli jejich úspěšnosti přišlo v roce 1915 restriktivní věkové omezení, které bylo zrušeno až v roce 1920.

Jak si Islandané sté výročí připomínají?

Řekla bych, že jej slaví se stejnou intenzitou, s jakou o své právo bojovaly jejich předchůdkyně. Na celém ostrově se po celý rok pořádají happeningy, přednášky, umělecké výstavy. Také islandská televize každou neděli před hlavními zprávami vysílá pořad představující Islandanky napříč historií. Prostranství před parlamentem v Reykjavíku je nově osazeno sochou političky Ingibjörg Bjarnason, první ženy, která v islandském parlamentu usedla v roce 1922. Připomíná se také výročí 24. října 1975, kdy 90 %

Islandanek vstoupilo do stávk, aby manifestovaly ekonomický a pracovní přínos pro svou zemi. A dodnes v tento den ženy odcházejí dříve z práce o tolik minut, o kolik mají rozdílný plat s muži na stejné pozici. Samozřejmostí je také oslava první prezidentky Vigdís Finnbogadóttir, která byla zároveň v roce 1980 první ženou na světě zvolenou jako hlava státu v přímé volbě. Mluví se také o Jóhanně Sigurðardóttir, první premiérce země a zároveň první premiérce na světě, která se otevřeně přihlásila k homosexuální orientaci.

Jste historička umění, jak se vám líbí výstavy, které u příležitosti výročí vznikly?

Jsem nadšená. Výstavy reflektují tvorbu islandských umělkyní od 19. století až po současnost. Najdete zde třeba výstavu konceptualistky Katrín Sigurðardóttir, která Island reprezentovala před dvěma lety na benátském Bienále. V podstatě každá „kamenná“ galerie na Islandu letos představila nejméně tři, čtyři výstavy, na kterých byly zastoupeny pouze ženy. Feministický duch přitom rozhodně nekončí za horizontem hlavního města. Na druhou stranu Island zdaleka není feministickým rájem, kde se všichni mají blaze, ale pořád se zde se ženami tak nějak víc počítá. Nikoho nepobuřuje několikátá ženská výstava v řadě nebo to, že se dřívější islandská premiérka provdala za svou přítelkyni, spisovatelku Jónínu Leósdóttir.

Island měl také jako vůbec první stát na světě v čele ženu prezidentku.

Ano, v roce 1980 zvítězila Vigdís Finnbogadóttir, ředitelka Městského divadla v Reykjavíku. Zajímavé je, že vůbec nevadilo, že její doménou do té doby bylo hlavně divadlo a francouzský jazyk a kultura. Navíc nebyla členkou žádné politické strany a jako rozvedená žena vychovávala adoptivní dceru. Mnozí muži hovořili během voleb o cti splatit takto dluh svým matkám, manželkám a všem ostatním ženám, a proto ji volili. Prezidentský post Vigdís zastávala až do roku 1996. Její étos a prezidentský odkaz reprezentující islandskou kulturu a dědictví je patrný dodnes, stále se ona sama těší velké oblibě v místní společnosti. Není těžké ji potkat na výstavě, stejně jako současného prezidenta Ólafura Ragnara Grímssona. Osobně jsem se s ní setkala u příležitosti mezinárodní konference ke stům letům ženského občanského práva. Zde mimo jiné hovořila o tom, jak je stále důležitý rolový model, který další generaci nejen islandských žen přináší jasné poselství, že i ony mohou usilovat o vedoucí pozice a být dalšími prezidentkami nebo političkami. Mimochodem na této konferenci hovořila také členka parlamentu, mluvčí islandského hnutí hendikepovaných žen a mužů Freyja Haraldsdóttir, která je sama na vozíku, a její kolegyně zmínily, že by právě ona mohla kandidovat na příští prezidentku. Ani na chvíli jsem nepochybovala o jejím úspěchu.

Jak je na tom současná islandská společnost, pokud jde o rovnost mužů a žen?

Podle zprávy Světového ekonomického fóra z loňského roku se Island řadí na první místo v rovnosti žen a mužů. Účast islandských žen na pracovním trhu je nejvyšší na světě. Ve vládě a ostatních veřejných institucích přijali kvótu 40 % procent žen. Rozšířili ji také na soukromý sektor, kde ji musí splnit každá firma s počtem nad 50 zaměstnanců. Za kvóty je Island kritizován, protože nejsou dány zákonem a dochází k jejich častému obcházení. Zajímavé ale jinak je, že na Islandu mají téměř vyvážený počet mužů a žen na rodičovské dovolené. Během ní tři měsíce pečuje o dítě žena, tři měsíce muž a poslední tři jeden z nich. Pečující rodič v tomto období pobírá 80 % hrubé mzdy s maximální hranicí v podobě 300 tisíc ISK, což je asi 60 tisíc korun. Není to žádné velké bohatství, byt zde pro rodinu stojí minimálně 150 tisíc ISK měsíčně.

Devět procent islandské populace tvoří cizinci, 37 procent z nich pak Poláci. Jak probíhá integrace cizinců do islandské společnosti?

Každý den na Islandské univerzitě potkávám lidi z celého světa, polské imigranty už tolik nevnímám... Islandská vláda i soukromé firmy finančně podporují imigranty, aby navštěvovali kurzy islandštiny. Island ale nečeká, že se všichni naučí hned islandsky, a proto rozšiřuje jazyky, kterými mluví pracovníci Multikulturního centra a kteří jsou první, na něž se imigranti v případě nesnází obrátí. Kromě angličtiny je to nyní thajština, španělština, litevština, ruština, polština, srbština a chorvatština.

Ostrov je známý také svým poměrně otevřeným přístupem k homosexuálům...

Máte pravdu, Island je zcela otevřený gayům a lesbám. Homosexuální páry zde mohou uzavírat registrované partnerství, adoptovat děti nebo v případě leseb žádat o umělé oplodnění. Od roku 2010 mohou islandští gayové a lesby také oficiálně vstoupit do manželského svazku jako všichni ostatní. Každoroční Reykjavík Gay Pride je navíc největší událostí roku, které se pravidelně účastní islandští politici a političky a také zapojené firmy spolu s ostatními organizacemi z veřejného sektoru považují za čest tuto událost podpořit.

Eva Janáčková, původně publikováno v Literárních novinách
přetištěno se svolením autorky

Vzpomínka na hudebního skladatele Einojuhaniho Rautavaaru

Einojuhani Rautavaara byl finský hudební skladatel. Teno velice plodný autor, který je považován za jednoho z nejvýznamnějších představitelů finské vážné hudby, zemřel 27. července 2016. Své dílo zanechal v několika svazcích klasické hudby a zajistil si tak nesmrtelnost.

Byl to autor velice plodný a pilný a i proto seznam jeho děl je tak početný. Podíváme-li se stručně na jeho díla, zjistíme, že E. Rautavaara složil celkem osm symfonií, z nichž nejznámější je symfonie č. 7 „Anděl světla“, dále jsou to dvě opery, orchestrální skladby, skladby pro sbory mužské, ženské a dětské, komorní hudba a kompozice pro klavír, varhany a jiné.

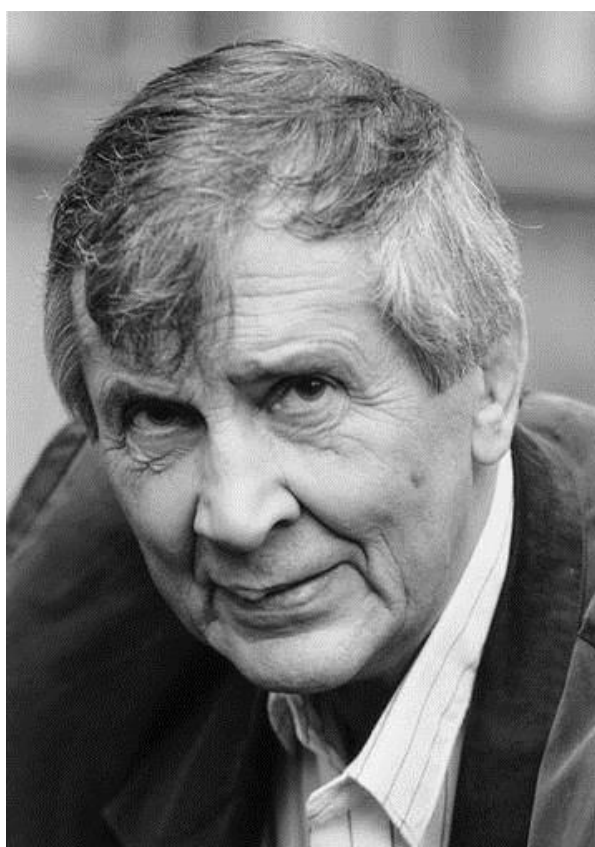
Hudba provázela E. Rautavaaru od dětství na každém kroku; jeho otec byl operní pěvec Eino Rautavaara a jeho matka operní pěvkyně Aulikki Rautavaara. Jeho dětství bylo však velmi dramatické. V 10 letech ztratil otce a v 16 letech pak přišel i o matku. Einojuhaniho proto vychovávali jeho příbuzní, s nimiž žil ve městě Turku až do své dospělosti.

V roce 1948 Einojuhani Rautavaara vstoupil na Univerzitu v Helsinkách, kde studoval hudební vědu a dosáhl titulu magistra. Na Sibeliově akademii studoval pod vedením skladatele Aarre Merikanta. Roku 1954 zvítězil se svou kompozicí „Rekviem pro naši dobu“ v mezinárodní Soutěži Thora Johnsona, a na základě toho ho Jean Sibelius doporučil ke studiu na Juilliard School v New Yorku. V Americe působil jako učitel hudby a později ve Finsku jako řádný profesor skladby na Sibeliově akademii od roku 1976.

Rautavaara byl za svůj život celkem dvakrát ženatý. První manželství s Mariaheidií proběhlo velmi bouřlivě a skočilo rozvodem v roce 1982. Dva roky poté se E. Rautavaara oženil se zpěvačkou Sinikkou o 29 let mladší, které věnoval mimo jiné skladbu pro soprán a orchestr „Dcera moře“. Druhé manželství bylo velmi harmonické a vydrželo až do jeho smrti.

E. Rautavaara působil jako hudební kritik a profesor na Sibeliově akademii. Mezi jeho nejznámější studenty patřili Kalevi Aho, Esa-Pekka Salonen a Olli Mustonen. Známým hudebníkem se stal i jeho syn Markojuhani Rautavaara.

Za svůj dlouhý život měnil Rautavaara i hudební styly. Jako mladý vyšel z novoklasismu, prošel avantgardismem a posléze se obrátil k romantismu, u kterého dlouhá léta zůstal. Poznamenal ho též postmodernismus, mysticismus, metafyzicismus a polyharmonie. Einojuhani Rautavaara je považován za jednoho z nejvýznamnějších finských skladatelů vůbec.

Einojuhani Rautavaara, Foto: Wikimedia commons

Hana Kučerová, vedoucí finské sekce

Mozartův švédský dvojník

Foto: Wikimedia Commons

Dne 22. září 2016 se v kostele sv. Petra a Pavla v Dolních Lukavicích u Plzně uskutečnil koncert pořádaný v rámci Haydnových hudebních slavností. Na koncertě zazněly melodie W. A. Mozarta a jeho švédského dvojníka Josepha Martina Krause v podání souboru Temperament 430.

Krausovu Sonátu pro flétnu a violu D dur VB 158 zahrály Jindra Černá - flétna a Dagmar Mašková - viola.

Kvintet pro flétnu, dvoje housle, violu a violoncello D dur VB 188 zahráli Jindra Černá - příčná flétna, Lucie Sedláková-Hůlová a Jan Siřínek housle, Dagmar Mašková - viola a Helena Matyášová - violoncello.

Joseph Martin Kraus bývá často označován švédským Mozartem. Jejich životní osudy jsou v mnohém podobné. Kraus se narodil jako jedno ze třinácti dětí v bavorském městečku Miltenberg. Již od dětství projevoval výjimečné hudební nadání, které posléze od dvanácti let využil při studiu hudby na Jezuitském gymnáziu v Mannheimu. Přes to, že jeho další kroky vedly na právnickou fakultu Univerzity v Erfurtu, na hudbu rozhodně nezanevřel. Přelomovým pro jeho kariéru se stal rok 1781, kdy si Krause všiml sám švédský král Gustav III. Tomu se práce J. M. Krause natolik zalíbila, že ho jmenoval vicekapelníkem Královské švédské opery a ředitelem Královské akademie hudby. Závratné kariéře pak nestálo nic v cestě – během studijní cesty po Evropě, která se protáhla na pět let, se seznámil se všemi významnými hudebníky tehdejší evropské scény. Po návratu do Švédska se zaslouženě stal jednou z vedoucích osobností švédského kulturního a společenského života.

Koncert v rámci Haydnových hudebních slavností. Foto: Jiří Bartoň

Jiří Bartoň (zpracováno dle wikipedia.org)

Zahradní jahody, borůvky a houby ve Finsku

K finskému létu patří neodmyslitelně zahradní jahody, jež zaplavují svou červení tržiště. Nejprve se objeví ty z dovozu z jižních zemí a krátce na to finské, na které jsou Finové patřičně hrdí, neboť neopomenou zdůraznit, že „to jsou jahody naše“. Není se čemu divit, protože v krátké vegetační době, za podpory bílých nocí ohromné plantáže krásných zralých plodů je třeba urychleně sklídit.

K tomu slouží sběrači, většinou ze zahraničí. Tak jako jsme kdysi jezdili na chmelové brigády doma a později i na jahodové brigády do zahraničí, většinou do Velké Británie za cenu bolavých zad,

abychom se přiučili trochu opravdové angličtiny, tak se stejným cílem přijíždějí mladí lidé do Finska a celé Skandinávie ze zemí jako je Bangladéš, Thajsko a další asijské země.

Rozlehlé finské lesy poskytují nepřeborné možnosti sběru a zužitkování různých lesních plodů, zejména bobulí. Jsou to samozřejmě především obyčejné borůvky uvnitř modré, nikoliv ty obrovské kanadské uvnitř bílé. Tak jako jsme zvyklí v Čechách sbírat borůvky, brusinky, maliny, ostružiny, lesní jahody, tak podobně probíhá v severských oblastech směrem k Laponsku i sběr větších brusinek zvaných klikva. Kolem polárního kruhu pak zase sběr vzácných nažloutlých až oranžových bobulí zvaných ostružník moruška (finsky: lakka). Všechny tyto lesní plody poskytují výbornou šťávu, ze které se vyrábí příslušné likéry, považované za specialitu severských zemí.

Nesmíme však zapomenout na jednu důležitou záležitost. Jelikož jsou Finové a Skandinávci šetrní k přírodě a životnímu prostředí, stát se jim odvděčuje tím, že nebrání vstupu lidem do přírody, do lesů a lesoparků. Ve Finsku tedy vidíme zcela odlišný přístup, než u nás v České republice, kde nedávno začal platit zákaz vstupu do lesů pod přísnými pokutami. Ve Finsku se naopak uplatňuje tzv. „právo každého člověka“ na sběr lesních plodů a hub pro vlastní potřebu.

Ještě krátce o houbách. Finové, jak známo, neholdují moc houbaření na rozdíl od Čechů, kteří jsou houbařením posedlí. Je to z toho důvodu, že Finové kromě lišek (houby) nalezených v lese a žampionů koupených v obchodě, do nedávné doby příliš houby nevyhledávali. Pro ostatní obrovské lesní bohatství se nemohli věnovat takové přízemní drobotině, jakou jsou houby, protože se museli zabývat těžbou dřeva a problémy s tím spojenými, chovem a ochranou lesní zvěře apod. V poslední době však probíhá osvěta ve znalosti hub a to velmi silně: inzeráty v novinách, plakáty na sloupech, dokonce velké nákupní plastické tašky s barevným vyobrazením nejznámějších hub vždy s finským a latinským pojmenováním. Finové dobře vědí, o co přicházeli svým malým zájmem o využití a zpracování hub, a proto se snaží tento nedostatek ve svém lesním hospodářství rychle napravit.

Hana Kučerová, vedoucí finské sekce

Dánský odkaz v Kroměříži

Pokud se vypravíte do Kroměříže, neměli byste vynechat návštěvu tamější zámecké obrazárny. Naleznete tam totiž portrét dánského krále Christiana II., výrazné politické osobnosti severu 16. století.

Nevelký obraz, vystavený ve 2. patře obrazárny v místnosti číslo dvě není snadné nalézt. Pokud se vám to však podaří, naskytne se vám pohled na dílo neznámého nizozemského umělce, který panovníka ztvárnil ve věku přibližně čtyřiceti let. Není zcela jasné, v jakém roce byl portrét pořízen – s největší pravděpodobností však šlo o období mezi lety 1519 – 1521, kdy král přijel do Antverp na pozvání svého švagra, římského císaře Karla V. Pokud se na obraz dobře zadíváte, zjistíte, že Christian II. (na obrázku z *Wikimedia Commons*) není na obraze oděn do běžného oděvu, tedy celého koláru Zlatého rouna – na sobě má pouze ovečku.

Christian II. se narodil roku 1481. V dospělosti se stal králem Dánska, Švédska a Norska. Dánsku vládl v letech 1513 – 1523. Období jeho vládnutí se ovšem neobešlo bez četných a mnohdy krvavých

konfliktů jak mezi jednotlivými zeměmi, tak mezi vyšší a nižší šlechtou, čehož se panovník snažil využít k nastolení absolutistického režimu.

V letech 1518 – 1520 dosáhl obnovení Kalmarské unie; avšak soužití se Švédy bylo v mnohé obtížné. Ke klidu Christianovi nepřispívaly ani časté vzpoury vlastního obyvatelstva. Jedné z těchto událostí, povstání rolníků v roce 1521 využil pozdější švédský král Gustav I. Vasa a za podpory hanzovního města Lübecku se postavil do čela opozice proti králi Christianu II. Ten byl následně v roce 1523 svržen z trůnu povstáním všech složek dánské společnosti, které nesouhlasily s tím, že Christian podporoval obchod hanzovních kupců na úkor rozvoje dánského obchodu.

Ani osobní život Christiana II. nelze označit za bezproblémový, právě naopak. Jeho sňatek i následný život s Izabelou Burgundskou, známější jako Elizabeth Dánskou, provázel ne jeden skandál. Zmíněný sňatek, který se konal roku 1515 v Kodani, mimo jiné zabránil francouzskému nástupu na dánský trůn. I přes to, že poměrně brzy po svatbě vešel ve známost poměr Christiana s mladou holandskou dívkou, Izabela stála pevně po manželově boku. Později však museli oba společně čelit stále vzrůstajícímu odporu proti vládě, což vyvrcholilo jejich útekem ze země v roce 1523; útočiště našli v Nizozemí. Z manželství vzešli tři potomci – syn Jan a dcery Dorothea a Christine.

Arnošta Vieweghová, členka brněnské pobočky

Švédský úspěch českého vynálezce

V loňském roce oslavil 90. narozeniny český vynálezce a výzkumník pan Ladislav Šípek. Se svými vynálezy slavil úspěchy jak ve své rodné zemi, tak ve Švédsku, kam se poprvé dostal v rámci stipendijní výzkumné stáže a kde se svou rodinou žije dodnes.

Ladislav Šípek se narodil 14. 3. 1925 v České Mezi (okres Žďár nad Sázavou). Pocházel z rodiny rolníka Františka Šípka. Po absolvování obecné školy v Nový Dvorech studoval na Státním čs. Reformním reálném gymnáziu v Jihlavě. Po úspěšném zakončení studia se již plně zaměřil na svůj obor, jemuž později zasvětil celý profesní život – elektrotechniku.

Postupem let získával Ladislav Šípek jak další vzdělání v oboru, tak reálnou praxi. Během těchto let se také několikrát dostal do zahraničí. Absolvoval výzkumné stáže například v Německu či právě ve švédském Stockholmu, kam se rozhodl v roce 1968 definitivně odejít. Na proslulém Royal Institute of Technology pracoval nejprve tři roky jako stipendista, aby posléze v roce 1971 do Švédska emigroval s celou svou rodinou.

Jak již bylo zmíněno, Ladislav Šípek je autorem několika významných vynálezů. V letech 1961 až 1962 například přispěl k vývoji terapeutického betatronu 18 MeV, který byl následně úspěšně užíván pro ozařování rakovinných tkání. Při svém druhém stipendijním pobytu ve Švédsku se stal spoluautorem patentu na metodu optimalizované sériové indukčnosti při sváření metodou MIG. Za pravděpodobně nejvýznamnější úspěch můžeme pokládat objevení a objasnění dosud neznámých procesů, vznikajících při elektrickém sváření a vedoucích ke vzniku ozonu. Tento jev ohrožoval při práci zdraví svářečů, proto byl tento výzkum, vedoucí k objevení účinných ochranných plynů, obrovským přínosem.

*Arnošta Vieweghová, členka brněnské pobočky
(zpracováno dle Bibliografického slovníku Polenska, 2002)*

Mika Waltari a islám

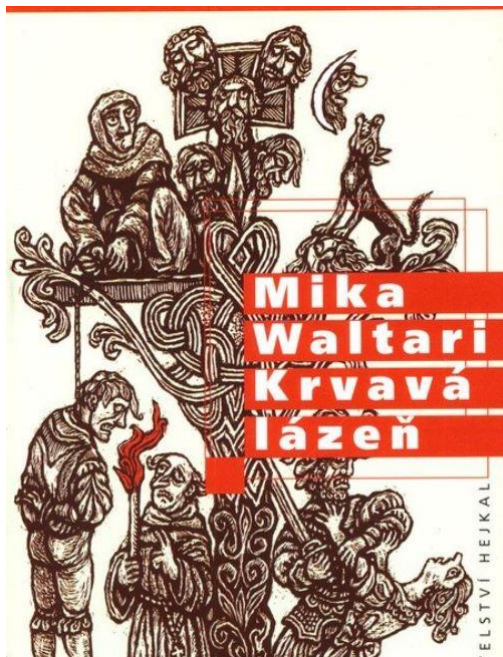
Bismilláhi rahmání rahim,“ řekne hrdina Waltariho dvojdílného románu **Krvavá lázeň** a **Šťastná hvězda** (viz obrázky z *Martinus.cz*) Mikael, když ho přepadnou muslimští piráti a dají mu na výběr ze dvou možností. Chce být o hlavu kratší, nebo přestoupit na islám? Mikael si bez rozmyšlení vybírá druhou možnost.

Z Mikaela Karvajalky se stává Mikael Hakim, z křesťana muslim, ze svobodného (ale chudého) člověka se stává otrok, ovšem otrok bohatý a vysoce postavený. Podle názorů, které se dnes objevují nejen na sociálních sítích, budeme onu větu v Evropě už zase brzy potřebovat – jako by se znovu vynořovalo islámské nebezpečí, které po několik století provázelo evropské dějiny. Jak islám vnímal světoznámý finský spisovatel Mika Waltari?

Mystika náboženství

Mika Waltari byl nejen věřící, ale i „praktikující“ protestant, luterán. Pocházel z rodiny luteránského pastora a sám teologii vystudoval, i když pastorem se nakonec nestal. Jeho otec byl „knězem chudých“, těch na dně společnosti. Působil jako vězeňský kaplan, ale pomáhal vězňům i po propuštění, aby si našli poctivou práci a místo v životě, psal i knihy, jejichž cílem bylo povznesení lidu: o křesťanské výchově, o propuštěných vězňích atd. Toto praktické vnímání církve, důraz na její přítomnost v každodenním životě věřících, na její vzdělávací, výchovné a sociální činnosti je i v dnešním Finsku prvořadé, a teologické otázky a mystika víry bývají někdy trochu v pozadí.

Pro Miku Waltariho byla ale důležitá právě ta mystika, zázrak, věci, přesahující střízlivou každodennost a nevysvětlitelné běžným rozumem, vymykající se „normálu“. Waltari ostatně neměl rád pojem normální člověk. Sám trpěl bipolární poruchou (jíž se dříve říkalo maniodepresivní psychóza a při níž se – zjednodušeně řečeno – střídají období horečné aktivity a ochromujících depresí). Waltari tento svůj stav vnímal jako danost, daň za talent, ne jako nemoc. V obdobích horečné aktivity horečně psal a po dokončení díla se na nějakou dobu uchyloval na psychiatrii, kde se z toho tvůrčího vypětí vzpamatoval a připravoval se na nové.

Waltari byl sice praktikující luterán, ale samotného Martina Luthera ve velké oblibě neměl. Vyčítal mu, že Evropu, která byla až do jeho doby jednotná, spojená vírou a latinou, kulturně rozdělil na sever a jih. Ostatní náboženství, tj. katolictví, pravoslavlí a také islám, ho lákala právě mystikou, tajemstvím, pompou, obřadností, tedy aspekty, které nejsou v luteránství přítomné nebo výrazné.

Zajímal Waltariho islám opravdu jako náboženství? Já se domnívám, že nikoliv, že ho lákal především tajemný svět islámu. Exotický Orient, Istanbul, který byl – vedle Paříže a Helsinek – jedním z Waltariho tří milovaných měst. Nepochybně ho přitahovala i tematika Osmanské říše. Obludné intriky, dráždivý svět harému, mocenské ambice, světovládné plány, to všechno jsou pro romanopisce velmi inspirativní témata. A velmi dramatickým a z literárního hlediska vděčným momentem je střet dvou rozdílných světů (ať už budeme mluvit o střetu Západu a Východu, Evropy a Orientu, křesťanství a islámu) a okamžik náhlé změny, kdy západní, křesťanský svět ustupuje východnímu, muslimskému.

Islám ve Waltariho románech

Téma islámu a střetu dvou světů se objevuje v románech z tzv. tureckého období, jimiž jsou Temný anděl, Pád Cařihradu a dvojdílný román Krvavá lázeň a Šťastná hvězda. Nedokončený román Temný anděl (Nuori Johannes; česky 2000 v překladu Markéty Hejkalové), psal Waltari v roce 1951 s tím, aby

román vyšel k 500. výročí dobytí Konstantinopole Turky v roce 1952. Nedařilo se mu ho dokončit, odložil ho a v roce 1952 napsal Pád Cařihradu (Johannes Angelos; česky 1975 v překladu Marka Světlíka). Romány nejsou stejné, některé postavy a motivy jsou jiné a jejich srovnání je zajímavé nejen pro milovníky a znalce Waltariho díla. Oba tyto romány se odehrávají v polovině 15. století, těsně před dobytím

Konstantinopole Osmany, před okamžikem náhlé a absolutní změny, kdy se Konstantinopole mění v Istanbul, křesťanský chrám Boží moudrosti v mešitu Hagia Sofia atd.

O pár let dříve vzniklo Waltariho nejrozsáhlejší dílo, dvojdílný román Krvavá lázeň (Mikael Karvajalka, 1948) a Šťastná hvězda (Mikael Hakim, 1949); česky oba 2002 v překladu Markéty Hejkalové. Oba tyto romány se odehrávají o století později, tedy v 16. století: první díl v znesvářené Evropě v době nástupu reformace a druhý v Osmanské říši za vlády sultána Sulejmana Nádherného. I zde je jasně přítomen motiv náhlého zlomu. To, co je v prvním díle nahlíženo z perspektivy křesťanského, západního světa, je v druhém díle vnímáno a popisováno optikou muslimskou, východní.

Jak se ale ve zmíněných románech projevuje Waltariho vnímání islámu? Zatímco v Temném andělovi a Pádu Cařihradu se křesťanská Evropa pře a diskutuje o filioque, tedy, zda Duch svatý pochází z Otce a Syna nebo z Otce skrze Syna, pořádá koncily, jejichž cílem je sjednotit západní a východní církev, což si ale nikdo doopravdy nepřeje, tak svět islámu se připravuje na úder. Osmané dobudou Konstantinopol a Evropě tak ubude starost, zda je důležitějším centrem víry Konstantinopol nebo Řím. Toto poselství zní, bohužel, hodně současně.

Děj dvoudílného románu Krvavá lázeň a Šťastná hvězda je hodně spleťitý. V prvním románu, Krvavé lázni, islám vlastně nevystupuje, nebo vystupuje velice málo. V náznacích, útržcích hovoru, drobných

zmínkách. Poprvé se islám v knize objevuje s humornou postavou Julienu d'Avril, opilce a podvodníka, který chce odvrátit tureckou hrozbu tím, že Turky naučí pít víno, a na tento bohubilý účel získává peníze na jihu Francie.

Zmínka o islámu a Turcích padne v Krvavé lázni ještě několikrát. Mluví se o sultánu Sulejmanovi a jeho výbojích v Uhrách, o bitvě u Moháče atd. Islám tu sice představuje hrozbu, nebezpečí pro křesťanský svět, ale také něco nového, neznámého a svým způsobem lákavého. Křesťanský svět totiž zdaleka není ideální. Západní země jsou mocensky i nábožensky znesvářené. Katolický císař bojuje nejen proti Lutherovi a protestantským knížatům, ale i proti nejkřesťanštějšímu francouzskému králi a dokonce i proti papeži; církev svatá bojuje proti kacířům, ale velmi krutě i proti čarodějnicím. V Krvavé lázni se tedy spíše než o obdivu k islámu dá mluvit o znechucení nad znesvářeným křesťanským světem.

Vliv ideologií

V románu Šťastná hvězda se hrdinové Mikael a Antti dostávají do Osmanské říše na dvůr Sulejmana Nádherného. Mikael je zpočátku novým světem až neuvěřitelně okouzlen. Obdivuje toleranci vládnoucí v Osmanské říši, kde i křesťané a židé mohou svobodně vyznávat svou víru, obdivuje to, že každý člověk bez ohledu na svůj původ může dosáhnout i toho nejvyššího postavení, obdivuje ukázněné janičárské vojsko, obdivuje sultána Sulejmana a jeho velkovezíra Ibrahima, kteří říši spravují moudře a bez zbytečných nesvárů, obdivuje zkrátka a dobře všechno. Postupem času však obdiv začíná dostávat trhliny a Mikael začíná být ke světu kolem sebe kritičtější. Osmané nikoho nenutí přijímat islám násilím. Každému dají vybrat, chce-li o hlavu raději přijít, nebo si na ni nasadit turban. V Osmanské říši jsou si všichni rovni, ale jednak jsou všichni otroky a jednak ke každému mohou kdykoliv přistoupit němí otroci a uškrtnit ho hedvábnou šňůrou v barvě, odpovídající jeho postavení. Říše je spravována bez nesvárů, protože v den nástupu nového sultána na trůn jsou vždy zavražděni všichni jeho bratři a jejich synové.

V samém závěru románu jedna dosti tajemná a podivná postava, derviš Mustafa bin Nakír, předestírá svoji vizi ideálního světa. Jeho líčení zvláště dříve narozeným v mnohém připomíná představy o vybudování komunismu. Když jsem tuto pasáž ve Šťastné hvězdě překládala, velmi živě jsem si vybavovala komunistické projevy a texty z dob svého mládí. Byla to náhoda? Nebyla. Uvědomme si, v jaké situaci a v jaké době Waltari oba romány psal. První díl vznikl v roce 1948 a druhý v roce 1949, několik let po druhé světové válce. Před válkou se Waltari podobně jako mnoho jiných domníval, že malé a odlehlé Finsko by mohlo v souboji velmocí zůstat neutrální. Historie se ale vyvíjela jinak. V listopadu 1939 Sovětský svaz napadl Finsko, chtěl získat území na západ od tehdejšího Leningradu. Finové se postavili na odpor, ale bojovali sami. Tehdejší Společnost národů sice odsoudila SSSR jako agresora, ale jinak Finům prakticky nikdo nepomohl. V březnu 1940 válka skončila pro Finy prohrou. Museli pak Sovětskému svazu odstoupit území v Karélii. V roce 1941 Finsko znovu vstoupilo do války s cílem získat zpět ztracené území, ale tentokrát už bojovali jako spojenec Německa. V září 1944 se sice Finsku podařilo uzavřít se Sovětským svazem separátní mír a z války se „vyvázat“, přesto pro ně měla válka tíživé důsledky. Museli Sovětskému svazu definitivně odstoupit Karélii, přijmout půl milionu uprchlíků a platit obrovské válečné reparace. Možná ještě horší bylo převlékání kabátů a přepisování historie. Spojenec (Německo) se stal nepřitelem a odvěký nepřítel (Rusko) se stal milovaným přítelem, soudruhem a bratrem na věčné časy a nikdy jinak.

Waltari za války pracoval pro tiskovou agenturu Finlandia a Státní informační ústav. Psal jak reportáže, tak také dvě větší knihy – Pravda o Estonsku, Lotyšsku a Litvě a Ve stínu sovětské špionáže. Právě ta byla po válce na indexu a vyřazena z veřejných knihoven. Poválečné období nebylo pro Waltariho v

mnoha ohledech lehké. Před válkou byl jedním z nejoblíbenějších a nejobdivovanějších autorů, po válce upadl v nemilost levicové kritiky. Ta jeho historické romány bagatelizovala jako pouhé dobrodružné čtivo. Pochopil rozdíl mezi pravdou a propagandou, vystřízlivěl z určitého okouzlení nacismem, jemuž do jisté míry podléhal ve třicátých letech, viděl, že historickou pravdu nastoluje vítěz, tedy Sovětský svaz, a přestal si dělat iluze o ideologiích, které zdánlivě chtějí zlepšit životy milionů lidí, ve skutečnosti s nimi krutě manipulují kvůli svým mocenským ambicím.

Historie paralelou současnosti

Před touto neradostnou každodenností unikal Waltari do barvitých dávných světů: do starého Egypta (tam unikl pouze literárně), do Turecka (literárně i doopravdy), do Itálie. Ale Waltariho romány nejsou jen únikem. Ve starých dějích a starých říších hledá Waltari paralely se současností. To ovšem není nijak neobvyklé, k historii se často uchylují autoři, kteří z nejrůznějších důvodů nemohou či nechtějí psát o současnosti přímo.

Vnímáme-li romány z tohoto pohledu, vidíme, že jejich hrdina Mikael není rozčarován islámem. Waltari na mnoha místech v obou knihách říká, že Bohu na nebesích je úplně jedno, jestli se k němu lidé modlí v kostele, mešitě, synagoze nebo ve svém srdci. Hrdina a autor jsou zklamáni ideologiemi, které chtějí ostatním lidem budovat lepší život a lepší zítřky. V románu Krvavá lázeň se toto zklamání projevuje výrazněji v pasážích o německé selské válce. Waltari (a Mikael) cítí velké sympatie a pochopení pro chudé sedláky, kteří vytáhli do boje za svá práva, ale bez iluzí a s odsudkem se dívá na jejich vůdce a ideology, jako jsou Martin Luther či Tomáš Müntzer. Nepřátelství k ideologiím se projevuje i v pasážích líčících čarodějnický proces, kde metody vyšetřování a soudu připomínají relativně nedávná padesátá léta. Tou ideologií je zde učení katolické církve, nesnášející jakýkoli jiný názor, ale jak tomu bývá, i tady víc než o ideje jde o zabavený majetek upalovaných nešťastníků, o sousedskou závist atd. Chamtivost po cizím majetku, závist atd. není jistě nic chvályhodného, ale jsou to chyby a poklesky lidské a Waltari je přijímá s pochopením. Jeho hrdina Mikael má takových lidských slabostí nadmíru. Přes všechny slabosti je to však člověk, lidská bytost, usilující o dobro.

Takový je ve Waltariho pojetí i západní křesťanský svět: nedokonalý, špatný, krutý, nespravedlivý, ale přesto je to svět, kde je člověk svobodný a může si vybrat svou cestu, dobro nebo zlo. Naproti tomu svět islámu, či snad přesněji Osmanské říši, je světem totalitním, kde člověk svobodný není a zvolit si toho může jen velmi málo. Rozdíl mezi oběma světy výstižně ilustruje dialog Anttiho a Mikaela: Antti si hlučně odfrkl a řekl: „Snad máš pravdu, Mikaeli. Mě v téhle zemi hrozně ponížili a nebudu mít pokoj, dokud neprašťím o zem s jejich nejsilnějším zápasníkem. Nejvíc mě však trýzní představa, že jsem otrok a že mužský jako pírkó mi sedí za krkem a já s ním musím běhat po ulicích, a přitom jsem se narodil svobodný a až dosud jsem sám rozhodoval o tom, co budu dělat a co ne.“

Pamětní deska na domě Miky Waltariho, Foto: Wikimedia Commons

Nad těmi slovy jsem se musel zamyslet, ale ať jsem přemýšlel sebevíc, stejně jsem nakonec řekl: „Skutečně si myslíš, žeš byl dosud svobodný, svobodnější než teď, nebohý Antti? Pokud si to myslíš, jsi na velkém omylu. Už od narození tě poutalo mnoho zákonů a příkázání. Pokud ti ve svobodném jednání nebránila svatá církev, zákon nebo dobrý mrav, tak ti v něm bránil mistr kovář nebo na vojenském tažení kapitán.“ Antti chvíli přemýšlel a pak řekl: „To je zvláštní řeč, myslet si, že jako otrok jsi svobodnější, než jsi byl předtím. Ale ať se každý utěšuje, jak umí, a vůbec ti nevyčítám, že mudruješ, jak lépe snést ten bídný otrocký úděl.“ Není těžké souhlasit s názorem finské kritiky, že Waltariho Osmanská říše hodně připomíná Sovětský svaz, Mikaelovo počáteční okouzlení je pak okouzlením řady západních intelektuálů, ať už byli fascinováni nacistickou nebo komunistickou totalitou. Stačí si přečíst jakýkoli román z doby stalinských procesů a zjistíme, že ona atmosféra strachu, podezřívavosti, intrik a nelidských krutostí je velmi podobná tomu, jak Waltari líčí poměry v sultánově městě. Nejvýraznějším poselstvím Waltariho románů a celého jeho díla je tak podle mého názoru přesvědčení, že svoboda, jakkoliv špatná a nedokonalá, je vždycky lepší než sebelépe zorganizovaná totalita. S tím nelze než souhlasit. Ale vyvstávají jiné otázky: Co je v dnešním světě pravda a co propaganda? Kde se nutná obrana svobody mění v totalitní praktiku? Řídí náboženství politiku nebo naopak? A na ty už odpovědi tak jednoznačné nejsou. A zbývá ještě jedna otázka, jakou by Waltari sobě i čtenářům možná položil: Jakou roli v tom všem hraje Rusko? Ani na tuto otázku není snadná odpověď, přesto jsem přesvědčená, že to není role vedlejší.

Markéta Hejkalová, redakčně kráceno,
přetištěno se svolením autorky, původně publikováno v příloze Literárních novin Biblio (4/2016,
5/2016)

Nabídka zájezdu: Kouzlo bílých Vánoc pod Severním polárním kruhem

Termín: 14. – 22.7. 2017

Tento ostrov objedete za 24 hodin, tedy když vynecháte vysočinu a západních fjordy. Svou velikostí 103 125 km² se blíží rozloze státu Ohio. Ovcí je tu více nežli obyvatel. Na Islandu žije 336 060 lidí. Lávová pole, měsíční krajina a pustiny bez stromů. Voda je tu snad nejčistější na světě. Plavecká sezona díky vytápění termální vodou trvá celoročně. Země skřítků a elfů. A nejen pro to stojí tuhle drsně krásnou krajinu zakusit!

KOUZLO BÍLÝCH NOCÍ POD SEVERNÍM POLÁRNÍM KRUHEM

Cena 1190 € zahrnuje: (cena může být nižší, upřesníme dle počtu zájemců)

- 7 x ubytování ve dvoulůžkových, čtyřlůžkových pokojích se snídaní (upřesníme dle počtu zájemců)
- dopravu na Islandu /21 místný mikrobus, wifi, klimatizace/
- vstup do geotermálních lázní Modrá laguna
- vstup do přírodních lázní Mývatn
- vstup Laufás - ukázka života na staré islandské farmě, drnová architektura
- exkurzi v pivovaru s ochutnávkou piva Kaldi
- vstup Gásir - středověké obchodní místo severního Islandu
- zpáteční jízdenku na trajekt Dalvík - Grímsey
- průvodkyni Evu Učňovou
- vynikajícího a vždy dobře naladěného šoféra Dušana Harbistu
- knihu Island - Život s nádechem ledu

---

min. počet osob 14
max. počet osob 19

Letenka není v ceně zájezdu!!!

Doporučujeme zakoupit si následující letenku. S koupí letenky a cestovního pojištění Vám poradíme!

AIR MARINE Travel & Incentive s. r. o.

Horní náměstí 12, 1. patro

771 00 Olomouc

Po-Pá 8:30 - 17:00

Andrea Zajáková

Tel: 585 221 000

Mobil: 601 387 819

olomouc@airmarine.cz

Air Berlin <https://www.airberlin.com/en/site/start.php>

cena letenky: cca 300 €

AB8247 E 14JUL Praha Berlin 1925 2020

AB3546 E 14JUL Berlin Rejkjavik 2235 0010+1

AB3547 W 22JUL Rejkjavik Berlin 0100 0625

AB8242 W 22JUL Berlin Praha 0925 1025

Program poznávacího zájezdu:

1. den

Odlet na Island z Prahy/ Berlína

Přílet na Island v nočních hodinách, transfer na ubytování

2. den

Poznávání nejseverněji položeného hlavního města na světě - Reykjavík, procházka podél pobřeží (Solfár, vila Höfði, koncertní sál Harpa, radnice, parlament, nákupní ulice Laugavegur, dominanta města kostel Hallgrímskirkja)

Odpoledne přesun do severní části Islandu

3. den

Akureyri druhé největší město Islandu, které leží v úpatí nejdelšího islandského fjordu.

Akureyri (botanická zahrada, luteránský kostel Akureyrarkirkja, plavecký bazén, prohlídka města individuálně)

Grenivík – možnost projížďky na koních

stará farma Laufás – ukázka života na Islandu ve starých dobách

4. den

Gásir – středověké obchodní místo severní části Islandu, které ožívá jednou ročně. Dozvíte se o životě Islandanů, ochutnáte typické jídlo, zhlédnete souboje, atd.

Exkurze v pivovaru Bruggsmiðjan, ochutnávka piva Kaldi

Návštěva rybářských městeček Ólafsfjörður a Silgufjörður – procházka podél fjordu Héðinsfjörður, výšlap. Zavítáme do největšího námořního a průmyslového muzea v Evropě.

Návštěva rodinné firmy, kde zpracovávají a udí lososy, možnost vykoupaní se ve venkovním bazénu

5. den

Výlet za polární kruh – plavba lodí z Dalvík na ostrov Grímsey, jehož polovina leží za severním polárním kruhem.

Pozorování ptačího života a především papuchalků bělobradých.

V odpoledních hodinách plavba zpět na pevninu

6. den

Vodopád Goðafoss – v roce 1000 n. l. zde zákonopравce vhodil do vodopádu rytiny pohanských bohů a ustanovil za státní křesťanství

Město Húsavík, možnost pozorování velryb, možnost návštěvy muzea velryb

Kaňon Ásbyrg

7. den

Výstup na kráter Hverfell

Dimmuborgir – černé město, lávové formace,

Grótangjá – zatopená jeskyně, střet severoamerické a euroasijské tektonické desky

Unikátní lávové formace a pole, solfatery a bahenní sopky Námafjall

Sopka Krafla

Jarðböðin við Mývatn – odpočinek v geotermálních lázních

8. den

Vystoupáme na kráter Grábrók.

Návrat do Reykjavíku, individuální volno a poznávání kulturního života hlavního města Reykjavík

Vykoupeme se v geotermálních lázních Modrá laguna

V nočních hodinách odlet do Berlína/Prahy

Pozn.: Změna programu nebo pořadí dnů v případě nepříznivého počasí nebo nesjízdnosti některých cest pro mikrobus vyhrazena.

Více informací:

Dušan Harbist

www.dtravel.is

dtravel.dusan@gmail.com

Kontaktní osoba: Eva Učňová, island.zivot@email.cz

Z akcí Severské společnosti

Severská společnost v letošním roce několik zajímavých společenských akcí a přednášek. Některé z nich si můžete na následujících řádcích připomenout.

I letos přijal pozvání naší společnosti pan Yngvar Brenna, který s námi stejně jako v předchozích letech sdílel informace a své zkušenosti z aktuálního dění v Norsku. Setkání se uskutečnilo 24. 2. 2016 v budově ČsVTS v Praze.

Foto: Jiří Bartoň

Na stejném místě, tedy v budově ČsVTS, jsme se 1. června setkali s Ing. Janem Maruškou, který si připravil poutavé povídání o práci v diplomacii ve Finsku a ve Švédsku.

Foto: Jiří Bartoň

Díky naší švédské sekci jsme měli možnost setkat se s Biancou Dochtorowitz, ředitelkou kanceláře Business Sweden v Praze, a dozvědět se také něco více o česko-švédské obchodní spolupráci. Akce opět proběhla na tradičním místě, v budově ČsVTS.

Foto: Jiří Bartoň

Island – Život s nádechem ledu

Islandská sekce zorganizovala v pondělí 21. 11. 2016 besedu s paní Evou Učňovou, která vyprávěla o svých zážitcích ze života na Islandu. Beseda, stejně jako kniha, která byla na setkání představena, nesla název Island - Život s nádechem ledu.

Foto: Jiří Bartoň

Hans Christian Andersen: Divoké labutě

Nesmíme ovšem zapomenout ani na naši dánskou sekci, která v letošním roce zorganizovala mimo jiné promítání pohádky *Divoké labutě* H. Ch. Andersena. Akce se konala v lednu letošního roku na pražské FAMU.

Foto: Jiří Bartoň

Ohlédnutí za oslavou Midsommaru

Na konci června, letos konkrétně v pátek 24. června 2016, uspořádala naše Švédská sekce tradiční oslavu letní rovnodennosti, Midsommaru. Cílem je oslavit letní slunovrat i příchod celého léta a zároveň strávit příjemný den. To se jednoznačně podařilo i v našem případě. Akce se konala v prostředí pražského Veslařského klubu v Podolí. Za vydařeného počasí jsme strávili hezké chvíle, které nám zpříjemňoval také hudební doprovod.

Foto: Jiří Bartoň